

Lisää tietoa netissä

Asiaa vanhemmille lasten ja nuorten netin käytöstä www.tietoturvakoulu.fi,
www.mll.fi/viisaastiverkossa
ja www.nettivilje.net

Elokuvien ikärajat www.vet.fi

Lapset ja matkapuhelin www.mapel.fi

Pelastakaa Lapset ry:n Nettivilje www.nettivilje.net

Lapsille haitallisten tv-ohjelmien
ikärajat ja lähetyssajat www.ficora.fi

Kohtelias matkapuhelimen
käyttö julkisilla paikoilla
www.alakailota.fi

Turvallisesti netissä

Nettifiksiuttaan voi aina hioa.

Yhteistyössä Mediafoorumi ja Tietoturvapäivä-hanke.

Hankkeessa mukana: D-Fence Oy, DNA Oy, Elisa Oyj, Enter ry, FiCom ry, fiMUG, Finanssialan Keskusliitto, Finnet-liitto, F-Secure Oy, Huoltovarmuuskeskus, Jyväskylän yliopisto, Keskuskauppakamari, Kuluttajavirasto, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Liikenne- ja viestintäministeriö, Lähivakuutus, Macecraft Software, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Mediakasvatusseura, Microsoft Oy, Opetushallitus, Opetusministeriö, Pelastakaa Lapset ry, Sisäasiainministeriö, Stonesoft Corporation, Sulake Corporation, Suomen Kuntaliitto, Suomen Vanhempainliitto, Suomen Yrittäjät, TeliaSonera Finland Oyj, TIEKE, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tietoturva ry, Viestintävirasto, VTT ja Väestörekisterikeskus

Co-funded by
the European Union

Mediakasvattajan kenttäopas

Peruskouluikäisten
vanhemmille.

Testaa netti-
fiksiutesi!

Oletko superfiksi, fiksu
vai vähemmän fiksu?

www.tietoturvakoulu.fi

Mediakasvattajan kenttäopas

Peruskouluikäisten lasten vanhemmille

Tähän varmaan kokonaan uusi ingres? Lapsesi katsoo mielellään televisiota ja tutustuu ehkä jo internetiin. Tämä on lapsesi elämässä tärkeä vaihe, jossa luodaan pohja mediataidoille ja tavalle keskustella perheessä lapsen mediakokemuksista. Mediakasvatus on osa lapsen kasvatusta. Eläytykää yhdessä television ja elokuvien maailmaan ja netin ihmeellisyyksiin!

Lue mediakasvattajan kenttäopas ja katso tärkeimmät vinkit mediakasvatuksen tueksi.

Nettifiiksuttaan voi aina hioa.
www.tietoturvakoulu.fi
www.tietoturvaopas.fi

Turvallisesti @ netissä

7–12-vuotiaiden vanhemmille.

Televisio, elokuvat ja pelit

Tutustu ja keskustele

- Katselkaa televisiota ja pelatkaa pelejä yhdessä. Anna lapsesi näyttää ja opettaa myös sinulle osaamiaan asioita.
- Ole perillä, mitä kavereilla pelataan ja katsellaan. Sopikaa tarvittaessa muiden vanhempien kanssa yhteisistä säännöistä.
- Sijoita televisio ja pelilaitteet yhteiseen tilaan. Näin lapsi voi kääntyä heti aikuisen puoleen jos jokin nähty tai koettu jää vaivaamaan. Varaa aikaa kuuntelemiseen ja keskustelulle.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sopikaa, mitä ohjelmia saa katsoa ja mitä pelejä pelata. Monet aikuisten ohjelmat ja pelit saattavat olla liian pelottavia kouluikäiselle. Televisio on hyvä sulkea, jos sitä ei katsota.
- Aseta tarvittaessa aikarajat ja pidä niistä kiinni. Rauhoita aika ennen nukkumaan menoa.
- Noudata tv-ohjelmien, elokuvien ja pelien ikärajamerkintöjä. Ota myös itse selvää, soveltuuko ohjelma, elokuva tai peli lapsellesi. Sovi myös sukulaisten kanssa, mitä pelejä ja elokuvia nuorelle saa ostaa.
- Digiboksilla on mahdollisuus rajoittaa jonkin tietyn kanavan katselua laittamalla kanavan katselu salasanan taakse.

Internet

Tutustu

- Tutustukaa yhdessä lapsesi suosimiin palveluihin ja netin tarjoamiin mahdollisuuksiin. Anna lapsesi myös opettaa sinua.
- Tietokoneen suojuuksilla voit estää pääsyn ei-toivotuille sivuille. Kullekin perheenjäsenelle voidaan luoda oma, oikealla tavalla rajoitettu käyttäjäprofiili.
- Tekniset suojuukset toimivat apuna, mutta eivät korvaa yhteisiä sääntöjä ja vanhempien läsnäoloa.

Osallistu ja keskustele

- Sijoita tietokone perheen yhteiseen tilaan. Näin netin käytöstä keskusteleminen ja lapsen tekemisten seuraaminen on luontevaa. Varaa aikaa kuuntelemiseen ja keskusteluille.
- Kerro lapsellesi, että netissä on myös sopimantonta ja laitonta aineistoa. Rohkaise lastasi kertomaan kohtaamastaan häiritsevää tai mieltä askarruttavasta aineistosta.
- Korosta lapselle, että hänellä on oikeus kieltäytyä kaikesta, mikä tuntuu vähänkään epäilyttävältä tai epämiellyttävältä.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sovi lapsesi kanssa internetin pelisäännöistä ja opeta lapsi pienestä pitäen käyttämään tervettä järkeä netissä liikkuessaan.
- Sovi lapsesi kanssa, millä tavoin hän voi suhtautua netissä muihin ihmisiin.
- Muistuta, että omia tai kenenkään muunkaan henkilökohtaisia tietoja tai valokuvia ei saa jakaa netissä kenellekään ilman vanhemman suostumusta.
- Muistuta nuorelle, että hänen on syytä aina kertoa luotettavalle aikuiselle, jos hän aikoo tavata verkkotutun kasvokkain.
- Varmista, että lapsesi käyttää turvallisia salasanoja eikä kerro niitä kenellekään.
- Muistuta lastasi, että netissäkään ei saa kiusata. Kehota lastasi kertomaan, jos hän joutuu kiusaamisen kohteeksi. Miettikää yhdessä, miten kiusaamiseen voi puuttua.
- Sovi lapsesi kanssa, millaisilla sivuilla hän saa käydä ja aseta selkeät aikarajat netin käytölle.

Matkapuhelin

Tutustu ja keskustele

- Tutustukaa yhdessä puhelimeen ja sen käyttöön.
- Tallentakaa lapsen kännykkään tärkeiden aikuisten numerot. Opetelkaa soittamaan näihin numeroihin. Kerro myös, miten hätäpuhelu soitetään.
- Muistuta lapsellesi, että epämieluisista viesteistä tai puhelimen katoamisesta pitää kertoa heti tutulle aikuiselle.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Aseta tarvittaessa lapsesi liittymään saldoraja. Maksullisten palvelujen käytölle voi asettaa rajoituksia.
- Kerro lapsellesi, että hän ei ole vielä tarpeeksi vanha tekemään kännykkäostoksia ilman vanhempien suostumusta.
- Pohdi, tarvitseeko lapsesi nettiyhteyden tai kameran puhelimeensa. Ymmärtääkö lapsesi säännöt kuvien ottamiseen toisista ja niiden levittämiseen?
- Sopikaa, että kännykkää ei saa antaa muiden käyttöön.
- Halutessasi voit estää lapsesi puhelinnumeron saamisen numeropalvelusta.

Jokaisen nimimerkin takana on oikea ihminen. Netissäkään ei saa kiusata.

13–17 -vuotiaiden vanhemmille.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sopikaa, mitä ohjelmia saa katsoa ja mitä pelejä pelata. Noudata elokuvien ja pelien ikärajamerkintöjä. Sovi myös sukulaisten kanssa, mitä pelejä ja elokuvia nuorelle saa ostaa.
- Aseta tarvittaessa aikarajat ja pidä niistä kiinni.

Televisio, elokuvat ja pelit

Tutustu ja keskustele

- Osoita kiinnostustasi nuoren television ja elokuvien katsomista ja pelien pelaamista kohtaan. Keskustelkaa koetuista asioista.
- Ole perillä, mitä kavereilla pelataan ja katsellaan.

Internet

Luokaa yhdessä pelisäännöt

- Opeta nuori reagoimaan sopimattomaan tai haitalliseen aineistoon. Hän voi kertoa asiasta sinulle tai ilmoittaa asiasta palvelun ylläpitäjälle tai viranomaisille. Vastuu internetin sisällöistä on yhteinen.
- Ohjaa nuori miettimään, mihin hän haluaa vetää oman yksityisyytensä rajat.
- Muistuta nuorta, ettei internetiin laitettua aineistoa saa välttämättä koskaan pois. Toisten henkilökohtaisia tietoja tai valokuvia ei saa jakaa kenellekään ilman asianosaisen suostumusta.
- Muistuta nuorta, että hänen on aina syytä kertoa luotettavalle aikuiselle, jos hän aikoo tavata verkkotutun reaali maailmassa.
- Muistuta nuorta, että tekstien, kuvien tai musiikin lataaminen ja jakaminen voivat rikkoa tekijänoikeuslakeja.
- Muistuta nuorta, että netissäkään ei saa kiusata. Miettikää yhdessä, miten kiusaamiseen voi puuttua.

Tutustu ja keskustele

- Tutustu nuorten käyttämiin medioihin ja sähköisiin palveluihin.
- Vanhempien ei tarvitse osata kaikkea, mitä nuori osaa. Tärkeintä on keskustella asioista usein ja olla kiinnostunut siitä, mitä nuori netissä tekee.
- Nuori tarvitsee edelleen vanhemman tukea ja läsnäoloa.

Vastuu netin sisällöstä on yhteinen.

Matkapuhelin

- Sopikaa yhdessä, miten puhelinta käytetään: voiko nuori käyttää nettiä tai tilata soittoaaniä, tai pelejä. Huomaa, että alle 18-vuotias voi tehdä ilman vanhemman tai huoltajan suostumusta vain pienimuotoisia ostoksia.
- Puhelimeen voi asentaa saldorajoituksen. Voit myös valita erilaisista palvelunetoista nuorelle sopivimmat.
- Puhelimen sulkeminen erilaisissa tilaisuuksissa on tarpeen, ja julkisissa tiloissa tai tilanteissa äänestä puhumista olisi välttävää.

- On kohteliasta kysyä lupa kuvaamiseen. Kuvan julkaiseminen ilman kuvassa esiintyvän henkilön lupaa voi olla myös kiusaamista.
- Pyydä nuorta säilyttämään epämiellyttävät viestit varmuuden vuoksi ja kertomaan niistä sinulle mahdollisia jatkotoimia varten.